Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

5 päivänä syyskuuta 2012 *

Direktiivi 2004/83/EY — Määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevat vähimmäisvaatimukset — 2 artiklan c alakohta — Pakolainen — 9 artiklan 1 kohta — Vainoksi katsottavien tekojen käsite — 10 artiklan 1 kohdan b alakohta — Uskonto vainon syynä — Vainon syyn ja vainoksi katsottavien tekojen välinen yhteys — Uskonnolliseen ahmadiyya-yhteisöön kuuluvat Pakistanin kansalaiset — Pakistanin viranomaisten toimet, joilla evätään oikeus uskonnon julkiseen tunnustamiseen — Riittävän vakavat toimet, jotta asianomaisella voi olla perusteltua aihetta pelätä joutuvansa uskontoon perustuvan vainon kohteeksi — Tosiseikkojen ja olosuhteiden tapauskohtainen arviointi — 4 artikla

Yhdistetyissä asioissa C-71/11 ja C-99/11,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöstä, jotka Bundesverwaltungsgericht (Saksa) on esittänyt 9.12.2010 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 18.2. ja 2.3.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Saksan liittotasavalta

vastaan

Y (C-71/11) ja

Z (C-99/11),

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgerichtin ja

Bundesbeauftragter für Asylangelegenheiten beim Bundesamt für Migration und Flüchtlingen

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts ja J.-C. Bonichot sekä tuomarit A. Rosas, R. Silva de Lapuerta, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen (esittelevä tuomari), T. von Danwitz, A. Arabadjiev ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 28.2.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Y ja Z, edustajinaan Rechtsanwalt C. Borschberg ja Rechtsanwalt R. Marx,

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze, N. Graf Vitzthum ja K. Petersen,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja B. Beaupère-Manokha,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehinään C. M. Wissels ja B. Koopman,

— Euroopan komissio, asiamiehinään M. Condou-Durande ja W. Bogensberger,

kuultuaan julkisasiamiehen 19.4.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29.4.2004 annetun neuvoston direktiivin 2004/83/EY (EUVL L 304, s. 12, oikaisu EUVL 2005, L 204, s. 24; jäljempänä direktiivi) 2 artiklan c alakohdan ja 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joissa asianosaisina ovat yhtäältä Saksan liittotasavalta, jota edustaa Bundesministerium des Innern (liittovaltion sisäasianministeriö), jota puolestaan edustaa Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (liittovaltion maahanmuutto- ja pakolaisvirasto, jäljempänä Bundesamt), ja toisaalta Pakistanin kansalaiset Y ja Z ja jotka koskevat sitä, että Bundesamt hylkäsi viimeksi mainittujen esittämät turvapaikkahakemukset ja kieltäytyi myöntämästä heille pakolaisasemaa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus

3 Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus, joka allekirjoitettiin 28.7.1951 Genevessä (Yhdistyneiden Kansakuntien sopimuskokoelma, nide 189, s. 150, nro 2545 (1954)), tuli voimaan 22.4.1954. Sitä on täydennetty 31.1.1967 allekirjoitetulla pakolaisten oikeusasemaa koskevalla pöytäkirjalla, joka tehtiin New Yorkissa 31.1.1967 ja tuli voimaan 4.10.1967 (jäljempänä Geneven yleissopimus).

4 Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohdan ensimmäisen alakohdan mukaan pakolaisella tarkoitetaan jokaista henkilöä, ”jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta, [joka] oleskelee kotimaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan; tai joka olematta minkään maan kansalainen oleskelee entisen pysyvän asuinmaansa ulkopuolella ja edellä mainittujen seikkojen tähden on kykenemätön tai sanotun pelon vuoksi haluton palaamaan sinne”.

Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehty yleissopimus

5 Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi Roomassa 4.11.1950 tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 9 artiklassa, jonka otsikko on ”Ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapaus”, määrätään seuraavaa:

”1. Jokaisella on oikeus ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapauteen. Tämä oikeus sisältää vapauden vaihtaa uskontoa tai uskoa ja vapauden tunnustaa uskontoaan tai uskoaan joko yksin tai yhdessä muiden kanssa julkisesti tai yksityisesti jumalanpalveluksissa, opettamalla, hartaudenharjoituksissa ja uskonnollisin menoin.

2. Henkilön vapaudelle tunnustaa uskontoaan tai uskoaan voidaan asettaa vain sellaisia rajoituksia, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa yleisen turvallisuuden vuoksi, yleisen järjestyksen, terveyden tai moraalin suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.”

6 Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Sopimusvelvoitteista poikkeaminen hätätilan aikana”, määrätään seuraavaa:

”1. Sodan tai muun yleisen hätätilan aikana, joka uhkaa kansakunnan elämää, korkeat sopimuspuolet voivat ryhtyä toimiin, jotka merkitsevät poikkeamista niiden tämän yleissopimuksen mukaisista velvoitteista, siinä laajuudessa kuin tilanne välttämättä vaatii edellyttäen kuitenkin, etteivät tällaiset toimet ole ristiriidassa valtion muiden kansainvälisen oikeuden mukaisten velvoitteiden kanssa.

2. Tämän määräyksen nojalla ei voida poiketa 2 artiklasta [’Oikeus elämään’], paitsi silloin kun on kysymys laillisista sotatoimista johtuvista kuolemantapauksista, eikä 3 [’Kidutuksen kielto’], 4 (1 kappale) [’Orjuuden kielto’] ja 7 [’Ei rangaistusta ilman lakia’] artiklasta.

_ _”

Unionin oikeus

Euroopan unionin perusoikeuskirja

7 Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 10 artiklaan, jonka otsikko on ”Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus”, sisältyy 1 kohta, jonka sanamuoto on sama kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 9 artiklan 1 kappaleen.

8 Oikeudet, joista ei voida poiketa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan 2 kappaleen mukaan, vahvistetaan perusoikeuskirjan 2 ja 4 artiklassa, 5 artiklan 1 kohdassa ja 49 artiklassa.

Direktiivi

9 Direktiivin johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan Geneven yleissopimus on pakolaisten suojelua koskevan kansainvälisen oikeudellisen järjestelmän kulmakivi.

10 Kuten direktiivin johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta käy ilmi, kun se luetaan SEU 6 artiklan 1 kohdan valossa, direktiivissä kunnioitetaan oikeuksia, vapauksia ja periaatteita, jotka esitetään perusoikeuskirjassa. Sillä pyritään erityisesti varmistamaan perusoikeuskirjan 1 ja 18 artiklassa määrätyt ihmisarvon täysimääräinen kunnioittaminen sekä turvapaikanhakijoiden oikeus turvapaikkaan.

11 Direktiivin johdanto-osan 16 ja 17 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(16) Olisi laadittava vähimmäisvaatimukset pakolaisaseman määrittelylle ja sisällölle ohjeeksi jäsenvaltioiden toimivaltaisille kansallisille elimille Geneven yleissopimuksen soveltamista varten.

(17) On tarpeen ottaa käyttöön yhteiset perusteet, joiden mukaisesti turvapaikanhakijoille myönnetään Geneven yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitettu pakolaisasema.”

12 Direktiivin tavoitteena on sen 1 artiklan mukaan vahvistaa yhtäältä kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi määrittelyä koskevat vähimmäisvaatimukset sekä toisaalta myönnetyn suojelun sisältö.

13 Direktiivin 2 artiklan mukaan direktiivissä tarkoitetaan

”a) ’kansainvälisellä suojelulla’ pakolaisasemaa ja toissijaista suojeluasemaa sellaisina kuin ne on määritelty d ja f alakohdassa;

– –

d) ’pakolaisella’ kolmannen maan kansalaista, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen vuoksi ja joka oleskelee kansalaisuusmaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan – –

d) ’pakolaisasemalla’ kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön tunnustamista pakolaiseksi jäsenvaltiossa;

– –”

14 Direktiivin 3 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää tai pitää voimassa suotuisampia säännöksiä sen määrittelemiseksi, kenelle voidaan myöntää pakolaisasema, sekä kansainvälisen suojelun sisällön määrittelemiseksi, kunhan nämä säännökset ovat yhteensopivat tämän direktiivin kanssa.

15 Direktiivin 4 artiklassa, joka on direktiivin II luvussa, jonka otsikko on ”Kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten arviointi”, määritellään tosiseikkojen ja olosuhteiden arvioinnin edellytykset, ja sen 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen arviointi on suoritettava tapauskohtaisesti, ja se käsittää:

a) kaikki alkuperämaahan silloin, kun jäsenvaltiot tekevät hakemusta koskevan päätöksen, liittyvät asiaan vaikuttavat tosiseikat, mukaan luettuina alkuperämaan lait ja asetukset ja tapa, jolla niitä sovelletaan;

b) hakijan esittämät asiaan vaikuttavat lausumat ja asiakirjat, mukaan luettuina tiedot siitä, onko hakija joutunut tai voiko hän joutua vainotuksi – –;

c) hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet, kuten tausta, sukupuoli ja ikä, jotta voidaan arvioida, onko hakijan henkilökohtaisten olosuhteiden perusteella niitä tekoja, joiden kohteeksi hakija on joutunut tai voisi joutua, pidettävä vainona – –

– –”

16 Direktiivin 4 artiklan 4 kohdan mukaan se seikka, että hakija on jo joutunut vainotuksi tai että häntä on suoraan uhattu vainolla, on ”vakava osoitus hakijan perustellusta pelosta joutua vainotuksi”, jollei ole perusteltua syytä olettaa, ettei tämä vaino tule toistumaan.

17 Direktiivin 6 artiklassa, joka kuuluu sen II lukuun ja jonka otsikko on ”Vainoa harjoittavat tai vakavaa haittaa aiheuttavat toimijat”, säädetään seuraavaa:

”Vainoa harjoittavia tai vakavaa haittaa aiheuttavia toimijoita voivat olla:

a) valtio;

b) valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta valvonnassaan pitävät puolueet tai järjestöt;

c) muut kuin valtiolliset toimijat, jos voidaan osoittaa, että a ja b alakohdassa mainitut toimijat, kansainväliset järjestöt mukaan luettuina, ovat kykenemättömiä tai haluttomia tarjoamaan 7 artiklassa määriteltyä suojelua vainoa tai vakavaa haittaa vastaan.”

18 Direktiivin III luvussa olevan 9 artiklan, joka kuuluu sen III lukuun, jonka otsikko on ”Pakolaisaseman myöntäminen”, 1 ja 2 kohdassa määritellään vainoksi katsottavat teot seuraavasti:

”1. Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa tarkoitettujen vainoksi katsottavien tekojen on oltava:

a) laatunsa tai toistuvuutensa vuoksi niin vakavia, että ne muodostavat vakavan loukkauksen ihmisten perusoikeuksia vastaan ja erityisesti niitä oikeuksia vastaan, joista ei voida poiketa [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 15 artiklan 2 kohdan nojalla; tai

b) kertymä erilaisia toimenpiteitä, joihin kuuluu ihmisoikeusloukkauksia, ja joka on riittävän vakava vaikuttaakseen yksilöön a alakohdassa tarkoitettua vastaavalla tavalla.

2. Edellä 1 kohdan nojalla vainoksi katsottavat teot voivat olla muun muassa seuraavia:

a) fyysinen tai henkinen väkivalta – –

b) oikeudelliset, hallinnolliset ja poliisin toimintaan ja/tai lainkäyttöön liittyvät toimenpiteet, jotka ovat itsessään syrjiviä tai jotka toteutetaan syrjivällä tavalla;

c) kohtuuton tai syrjivä syytteeseen paneminen tai rankaiseminen;

– –”

19 Direktiivin 9 artiklan 3 kohdan mukaan sen 10 artiklassa mainittujen vainon syiden ja vainoksi katsottavien tekojen välillä on oltava yhteys.

20 Direktiivin 10 artiklan, jonka otsikko on ”Vainon syyt” ja joka myös sisältyy direktiivin III lukuun, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Arvioidessaan vainon syitä jäsenvaltioiden on otettava huomioon seuraavat seikat:

– –

b) uskonnon käsitteeseen kuuluvat erityisesti teistiset, ei-teistiset ja ateistiset uskomukset, osallistuminen yksityisesti tai julkisesti, yksin tai yhdessä muiden kanssa muodolliseen uskonnonharjoittamiseen tai siitä pidättäytyminen, muut uskonnolliset toimet tai mielipiteet tai uskontoon perustuva tai uskonnon määräämä henkilökohtainen tai ryhmän käyttäytyminen;

– –”

21 Direktiivin 13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on myönnettävä pakolaisasema hakijalle, jos tämä täyttää muun muassa direktiivin 9 ja 10 artiklassa vahvistetut edellytykset.

Saksan oikeus

22 Saksan perustuslain (Grundgesetz) 16 a §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Poliittisista syistä vainotuilla henkilöillä on oikeus turvapaikkaan.”

23 Turvapaikkamenettelystä annetun lain (Asylverfahrensgesetz, jäljempänä AsylVfG) 1 §:ssä, sellaisena kuin se on julkaistu 2.9.2008 (BGBl. 2008 I, s. 1798), säädetään, että tätä lakia sovelletaan ulkomaalaisiin, jotka hakevat suojaa perustuslain 16 a §:n 1 momentissa tarkoitettuna poliittisista syistä vainottuna henkilönä tai suojaa vainolta Geneven yleissopimuksen mukaisesti.

24 AsylVfG:n 2 §:ssä säädetään, että turvapaikan saaneilla on maan alueella Geneven yleissopimuksessa määritelty oikeusasema.

25 Pakolaisasemaa säänneltiin alun perin ulkomaalaisten tulosta liittovaltion alueelle ja oleskelusta siellä annetun lain (Gesetz über die Einreise und den Aufenthalt von Ausländern im Bundesgebiet) 51 §:llä.

26 Saksan liittotasavalta saattoi muun muassa direktiivin osaksi kansallista oikeusjärjestystä Euroopan unionin oleskelu- ja turvapaikkaoikeutta koskevien direktiivien täytäntöönpanosta 19.8.2007 annetulla lailla (Gesetz zur Umsetzung aufenthalts- und asylrechtlicher Richtlinien der Europäischen Union; BGBl. 2007 I, s. 1970), joka tuli voimaan 28.8.2007.

27 Pakolaiseksi määrittämisen edellytyksistä säädetään nykyisin AsylVfG:n 3 §:ssä. Sen 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Ulkomaalaista henkilöä pidetään [Geneven yleissopimuksessa] tarkoitettuna pakolaisena, kun häneen kohdistuu [ulkomaalaisten oleskelusta, työskentelystä ja integraatiosta liittovaltion alueella annetun lain (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet), sellaisena kuin se on 25.2.2008 julkaistuna (BGBl. 2008 I, s. 162; jäljempänä Aufenthaltsgesetz)], 60 §:n 1 momentissa tarkoitettuja uhkia siinä valtiossa, jonka kansalainen hän on – –”

28 Aufenthaltsgesetzin 60 §:n 1 momentin ensimmäisessä ja viidennessä virkkeessä säädetään seuraavaa:

”[Geneven] yleissopimuksen mukaisesti ulkomaalaista ei saa poistaa maasta sellaiseen maahan, jossa hänen henkensä tai vapautensa on uhattuna hänen rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa, tiettyyn sosiaaliseen ryhmään kuulumisen tai hänen poliittisten mielipiteidensä johdosta. – – Arvioitaessa, onko kysymys ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetusta vainosta, on sovellettava – – täydentävästi [direktiivin] 4 artiklan 4 kohtaa ja 7–10 artiklaa – –”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

29 Y saapui tammikuussa 2004 ja Z elokuussa 2003 Saksaan, jossa he hakivat turvapaikkaa ja suojelua pakolaisina.

30 Molemmat esittivät hakemuksensa tueksi, että he olivat joutuneet lähtemään alkuperämaastaan sen vuoksi, että he kuuluvat ahmadiyya-muslimien yhteisöön, joka on islamin uudistusliike. Y totesi tältä osin erityisesti, että hänen kotikylässään väkijoukko oli useaan otteeseen piessyt häntä ja heitellyt häntä kivillä rukouspaikalla. Kyseiset henkilöt olivat uhanneet häntä kuolemalla ja hänet oli annettu ilmi poliisille sen vuoksi, että hän oli loukannut profeetta Muhammedia. Z totesi, että häntä oli pahoinpidelty ja hän oli joutunut vangituksi uskonnollisen vakaumuksensa vuoksi.

31 Ennakkoratkaisupyynnöistä käy ilmi, että Pakistanin rikoslain 298 C §:n mukaan ahmadiyya-yhteisöön kuuluva voidaan tuomita vankeusrangaistukseen, jonka pituus voi olla enintään kolme vuotta, tai sakkoon, jos hän väittää olevansa muslimi, luokittelee uskontonsa islamiksi, saarnaa tai julistaa tai kehottaa muita omaksumaan uskontonsa. Lisäksi rikoslain 295 C §:n mukaan sitä, joka loukkaa profeetta Muhammedin nimeä, voidaan rangaista kuolemalla, elinkautisella vankeusrangaistuksella ja sakolla.

32 Bundesamt hylkäsi Y:n tekemän turvapaikkahakemuksen 4.5.2004 tekemällään päätöksellä perusteettomana ja Z:n tekemän turvapaikkahakemuksen 8.7.2004 tekemällään päätöksellä perusteettomana ja totesi, että pakolaisaseman saamisen edellytykset eivät täyttyneet.

33 Bundesamt totesi kyseisissä päätöksissä myös, ettei Y:n ja Z:n poistamiselle maasta Pakistaniin ollut sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan estettä, ja totesi, että heidät voidaan poistaa maasta kyseiseen valtioon. Bundesamt esitti perusteluinaan pääasiallisesti, että ei ollut olemassa riittäviä todisteita sen osoittamiseksi, että hakijat olisivat lähteneet alkuperämaastaan sen vuoksi, että heillä oli perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi.

34 Y nosti kanteen Verwaltungsgericht Leipzigissa (Leipzigin hallintotuomioistuin), joka 18.5.2007 antamallaan tuomiolla kumosi Bundesamtin tekemän hänelle vastaisen päätöksen ja velvoitti kyseisen viranomaisen vahvistamaan, että hän täytti pakolaisena edellytykset sille, että häntä ei saa poistaa maasta Pakistaniin.

35 Z riitautti Bundesamtin päätöksen Verwaltungsgericht Dresdenissä (Dresdenin hallintotuomioistuin). Kyseinen tuomioistuin hylkäsi hänen kanteensa 13.7.2007 antamallaan tuomiolla katsoen, että hän ei ollut lähtenyt alkuperämaastaan vainotuksi tulemista koskevan perustellun pelon vuoksi.

36 Sächsisches Oberverwaltungsgericht (Saksin osavaltion ylin hallintotuomioistuin) antoi 13.11.2008 tuomiot, joilla se

— hylkäsi Bundesbeauftragter für Asylangelegenheitenin (liittovaltion edustaja turvapaikka-asioissa, jäljempänä Bundesbeauftragter) valituksen Y:tä koskevassa asiassa ensimmäisessä oikeusasteessa annetusta tuomiosta ja

— Z:n häntä koskevassa asiassa ensimmäisessä oikeusasteessa annetusta tuomiosta tekemän valituksen johdosta muutti tuomiota ja velvoitti Bundesamtin toteamaan, että Z täyttää Aufenthaltsgesetzin 60 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset ja että häntä ei näin ollen saa poistaa maasta pakolaisena Pakistaniin.

37 Kyseinen tuomioistuin katsoi erityisesti, että sillä on vain vähäinen merkitys, oliko Y:tä ja Z:aa henkilökohtaisesti uhannut vaino ennen heidän lähtöään Pakistanista. Merkitystä on sillä, että aktiivisina ahmadiyya-muslimeina he altistuvat joka tapauksessa Pakistanissa Aufenthaltsgesetzin 60 §:n 1 momentissa tarkoitetulle kollektiiviselle vainolle.

38 Kyseinen tuomioistuin totesi, että jos he palaavat Pakistaniin, he eivät näet voi jatkaa uskonnollisen toiminnan harjoittamista julkisesti altistumatta vainolle, mikä on otettava huomioon turvapaikkamenettelyssä, jossa ratkaistaan, onko heille myönnettävä pakolaisasema.

39 Sächsisches Oberverwaltungsgericht katsoo 13.11.2008 antamissaan tuomioissa, että ahmadiyya-muslimille, joka tinkimättömästi harjoittaa uskontoaan Pakistanissa ja jonka vakaumukseen kuuluu myös elää uskossaan julkisesti, tilanne tässä valtiossa loukkaa vakavasti uskonnonvapautta. Kun otetaan huomioon uhkaavat huomattavat rangaistukset ja lukuisat ääriryhmien esteettömät hyökkäykset, olisi tavallaan terveen järjen mukaista, että ahmadiyya-muslimi luopuisi uskonnon julkisesta tunnustamisesta.

40 Sächsisches Oberverwaltungsgerichtin toteamusten mukaan Y ja Z ovat vahvasti sitoutuneet uskoonsa ja he ovat Pakistanissa eläneet tässä uskossaan julkisesti. He jatkavat Saksassa uskonsa harjoittamista käytännössä ja katsovat, että heidän uskontonsa harjoittaminen julkisesti on välttämätöntä heidän uskonnollisen identiteettinsä säilyttämiseksi.

41 Bundesamt ja Bundesbeauftragter tekivät näistä tuomioista Revision-valituksen Bundesverwaltungsgerichtiin (liittovaltion hallintotuomioistuin) katsoen, että muutoksenhakutuomioistuin on tulkinnut direktiivin 9 artiklan ja 10 artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamisalaa liian laajasti.

42 Ne viittaavat Saksassa ennen direktiivin vuonna 2007 tapahtunutta täytäntöönpanoa vallinneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan olettama turvapaikkaa edellyttävästä vainosta on olemassa vain, kun puututaan uskonnonvapauden ydinalueeseen, mutta ei silloin, kun kysymys on uskonnon julkisen harjoittamisen rajoittamisesta, ja katsovat, että ahmadiyya-muslimeille Pakistanissa asetetut rajoitukset, jotka koskevat heidän uskontonsa julkista harjoittamista, eivät merkitse puuttumista tähän ydinalueeseen.

43 Bundesamt ja Bundesbeauftragter katsovat lisäksi, että Sächsisches Oberverwaltungsgerichtin toteamuksista, jotka koskevat sitä, millä tavoin Y ja Z harjoittavat uskontoaan Saksassa, ei ilmene, että he eivät voisi luopua tietyistä tavoista, jotka eivät kuulu uskonnollisen toiminnan ydinalueeseen.

44 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen mukaan sen käsiteltäväksi saatetut asiat koskevat kysymystä siitä, millaiset konkreettiset puuttumiset Euroopan ihmisoikeussopimuksen 9 artiklassa tarkoitettuun uskonnonvapauteen voivat johtaa direktiivin 2 artiklan d alakohdassa tarkoitetun pakolaisaseman tunnustamiseen. Se katsoo, että uskonnonvapauteen puuttuminen voi merkitä direktiivin 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua perustavanlaatuisten ihmisoikeuksien ”vakavaa loukkausta”, mutta epäilee, voiko muunlainen uskonnonvapauteen puuttuminen kuin asianomaisen uskonnollisen identiteetin olennaisiin osatekijöihin puuttuminen perustaa olettaman pakolaisaseman myöntämisen kannalta merkityksellisestä vainosta.

45 Näissä olosuhteissa Bundesverwaltungsgericht päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset, joiden sanamuoto on lähes sama asioissa C-71/11 ja C-99/11:

”1) Onko direktiivin – – 9 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että jokainen sellainen puuttuminen uskonnonvapauteen, joka on Euroopan ihmisoikeussopimuksen 9 artiklan vastainen, ei ole ensiksi mainitun säännöksen mukainen vainoksi katsottava teko vaan että uskonnonvapautta perustavanlaatuisena ihmisoikeutena loukataan vakavasti ainoastaan silloin, kun sen ydinalueeseen puututaan?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

a) Rajoittuuko uskonnonvapauden ydinalue uskon tunnustamiseen ja uskonnolliseen toimintaan kotipiirissä ja naapurustossa vai onko direktiivin – – 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuna vainoksi katsottavana tekona pidettävä myös sitä, että alkuperämaassa uskonnon harjoittaminen julkisesti aiheuttaa terveyden, hengen tai fyysisen vapauden vaarantumisen, minkä vuoksi hakija luopuu sen harjoittamisesta?

b) Jos uskonnonvapauden ydinalue voi kattaa myös tietyn julkisesti tapahtuvan uskonnollisen toiminnan:

— Riittääkö uskonnonvapauden vakavaksi loukkaukseksi tässä tapauksessa, että hakija kokee, että tämä uskonnollisen toiminnan harjoittaminen on hänelle luovuttamaton oikeus, jotta hän voi säilyttää uskonnollisen identiteettinsä,

— vai vaaditaanko tämän lisäksi, että uskonnollinen yhteisö, johon hakija kuuluu, katsoo, että tällainen aktiivinen julkinen uskonnollinen toiminta on olennainen osa sen oppia,

— vai saattavatko myös muut olosuhteet, kuten yleiset olot alkuperämaassa, aiheuttaa lisärajoituksia?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Onko hakijalla direktiivin – – 2 artiklan c alakohdassa tarkoitetuin tavoin perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi silloin, kun on osoitettu, että hakija päättää alkuperämaahan palattuaan harjoittaa tiettyä – ydinalueen ulkopuolella olevaa – uskonnollista toimintaa, vaikka tämä johtaa terveyden, hengen tai fyysisen vapauden vaarantumiseen, vai edellytetäänkö hakijalta, että hänen on tulevaisuudessa luovuttava tällaisesta toiminnasta?”

46 Unionin tuomioistuimen presidentin 24.3.2011 antamalla määräyksellä asiat C-71/11 ja C-99/11 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavat huomautukset

47 Direktiivin johdanto-osan 3, 16 ja 17 perustelukappaleesta ilmenee, että Geneven yleissopimus on pakolaisten suojelua koskevan kansainvälisen oikeudellisen järjestelmän kulmakivi ja että direktiivissä olevat säännökset, jotka koskevat pakolaisaseman myöntämisen edellytyksiä ja sen sisältöä, on annettu, jotta jäsenvaltioiden toimivaltaisia viranomaisia autettaisiin soveltamaan kyseistä yleissopimusta yhteisten käsitteiden ja perusteiden mukaisesti (yhdistetyt asiat C-175/08, C-176/08, C-178/08 ja C-179/08, Salahadin Abdulla ym., tuomio 2.3.2010, Kok., s. I-1493, 52 kohta ja asia C-31/09, Bolbol, tuomio 17.6.2010, Kok., s. I-5539, 37 kohta).

48 Direktiivin säännöksiä on näin ollen tulkittava sen systematiikan ja päämäärän valossa sekä niin, että Geneven yleissopimusta ja muita SEUT 78 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja asiaa koskevia sopimuksia noudatetaan. Kuten direktiivin johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta ilmenee, tässä tulkinnassa on myös kunnioitettava perusoikeuskirjassa tunnustettuja oikeuksia (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Salahadin Abdulla ym., tuomion 53 ja 54 kohta; em. asia Bolbol, tuomion 38 kohta ja yhdistetyt asiat C-411/10 ja C-493/10, N. S. ym., tuomio 21.12.2011, Kok., s. I-13905, 75 kohta).

Ensimmäinen ja toinen kysymys

49 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy kummassakin asiassa kahdella ensimmäisellä kysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä, onko direktiivin 9 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että jokainen sellainen puuttuminen uskonnonvapautta koskevaan oikeuteen, jolla rikotaan perusoikeuskirjan 10 artiklan 1 kohtaa, voi olla kyseisessä direktiivin säännöksessä tarkoitettu vainoksi katsottava teko, ja onko tältä osin tehtävä ero uskonnonvapauden ydinalueen ja uskonnonvapauden ulkoisen ilmaisemisen välillä.

50 Tältä osin on muistutettava, että direktiivin 2 artiklan c alakohdan mukaan pakolaisena pidetään muun muassa kansalaisuusmaansa ulkopuolella oleskelevaa kolmannen maan kansalaista, jolla on ”perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi” rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen vuoksi ja joka on kykenemätön tai ”sellaisen pelon johdosta” haluton turvautumaan sanotun maan ”suojaan”.

51 Mainitun kansalaisen on täten koettava alkuperämaassaan vallitsevien olosuhteiden ja vainoa harjoittavien käyttäytymisen johdosta pelkoa, joka perustuu siihen, että häneen kohdistuu vainoa ainakin yhdestä direktiivissä ja Geneven yleissopimuksessa mainituista viidestä syystä, joista yksi on uskonto.

52 Direktiivin 13 artiklan mukaan jäsenvaltion on myönnettävä pakolaisasema hakijalle, jos hän täyttää muun muassa direktiivin 9 ja 10 artiklassa asetetut edellytykset.

53 Direktiivin 9 artiklassa määritellään seikat, joiden nojalla tekoja voidaan pitää vainona. Tältä osin direktiivin 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, johon ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin viittaa kahdessa ensimmäisessä kysymyksessään, täsmennetään, että kyseessä olevien tekojen on oltava laatunsa tai toistuvuutensa vuoksi ”niin vakavia”, että ne muodostavat ”vakavan loukkauksen ihmisten perusoikeuksia vastaan”, erityisesti niitä ehdottomia oikeuksia vastaan, joista ei voida poiketa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan 2 kappaleen nojalla.

54 Direktiivin 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa täsmennetään lisäksi, että vainoksi on katsottava myös sellainen kertymä erilaisia toimenpiteitä – joihin kuuluu ihmisoikeusloukkauksia –, joka on ”riittävän vakava” vaikuttaakseen yksilöön 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua ”vastaavalla” tavalla.

55 Direktiivin 9 artiklan 3 kohdassa täsmennetään, että vainon syiden, joihin kuuluu direktiivin 10 artiklan 1 kohdan b alakohdassa mainittu uskonto, ja vainoksi katsottavien tekojen välillä on oltava yhteys.

56 Perusoikeuskirjan 10 artiklan 1 kohdassa vahvistettu oikeus uskonnonvapauteen vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 9 artiklassa taattua oikeutta.

57 Uskonnonvapaus muodostaa yhden demokraattisen yhteiskunnan perustoista ja se on perustavanlaatuinen ihmisoikeus. Oikeutta uskonnonvapauteen koskeva loukkaus voi olla niin vakava, että se voidaan rinnastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettuihin tapauksiin, joihin direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa viitataan ohjeellisesti sen määrittämiseksi, mitä tekoja muun muassa on pidettävä vainona.

58 Tämä ei kuitenkaan millään tavoin merkitse, että mikä hyvänsä puuttuminen perusoikeuskirjan 10 artiklan 1 kohdassa taattuun uskonnonvapautta koskevaan oikeuteen olisi vainoksi katsottava teko, joka velvoittaisi toimivaltaiset viranomaiset myöntämään direktiivin 2 artiklan d alakohdassa tarkoitetun pakolaisaseman sille, johon kyseinen puuttuminen kohdistuu.

59 Direktiivin 9 artiklan 1 kohdan sanamuodosta sen sijaan seuraa, että jotta asianomaisia tekoja voitaisiin pitää vainona, kyseessä on oltava tämän vapauden ”vakava loukkaus”, joka vaikuttaa asianomaiseen henkilöön merkittävästi.

60 On siis heti alkuun suljettava pois teot, joilla rajoitetaan oikeutta käyttää perusoikeuskirjan 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua perusoikeutta uskonnonvapauteen ja joista säädetään lailla tätä oikeutta loukkaamatta, koska perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohta kattaa ne.

61 Tekoja, joilla tosin loukataan perusoikeuskirjan 10 artiklan 1 kohdassa tunnustettua oikeutta mutta joiden vakavuus ei vastaa sellaisten perustavanlaatuisten ihmisoikeuksien loukkausta, joista ei voida poiketa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan 2 kappaleen nojalla, ei myöskään voida pitää direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa ja Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa tarkoitettuna vainona.

62 Sen määrittämiseksi konkreettisesti, mitä tekoja voidaan pitää direktiivin 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuna vainona, ei ole tarpeen erottaa tekoja, joilla puututaan uskonnonvapauden perusoikeuden ydinalueeseen (”forum internum”), johon ei kuulu julkinen uskonnollinen toiminta (”forum externum”), niistä, jotka eivät vaikuta tähän niin sanottuun ydinalueeseen.

63 Tämä erottelu ei ole yhteensopiva direktiivin 10 artiklan 1 kohdan b alakohdassa vahvistetun uskonnon käsitteen laajan määritelmän kanssa, johon sisältyvät kaikki sen osatekijät riippumatta siitä, ovatko ne julkisia vai yksityisiä, kollektiivisia tai yksityisiä. Tekoihin, jotka voivat merkitä direktiivin 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua ”vakavaa loukkausta”, kuuluvat vakavat teot, joilla puututaan paitsi hakijan vapauteen harjoittaa uskoaan yksityisesti myös hänen vapauteensa elää uskossaan julkisesti.

64 Tällä tulkinnalla voidaan varmistaa direktiivin 9 artiklan 1 kohdan sellainen soveltamisala, että toimivaltaiset viranomaiset voivat arvioida kaikentyyppisiä tekoja, joilla puututaan uskonnonvapauden perusoikeuteen, sen ratkaisemiseksi, ovatko teot luonteensa tai toistuvuutensa vuoksi riittävän vakavia, jotta niitä voidaan pitää vainona.

65 Tästä seuraa, että tekoja, joita niille luontaisen vakavuuden ja niiden kohteena olevalle henkilölle aiheutuneen seurauksen vakavuuden vuoksi voidaan pitää vainona, ei ole yksilöitävä sen uskonnonvapauden osatekijän perusteella, jota on loukattu, vaan asianomaiseen kohdistetun sorron luonteen ja sen seurausten perusteella, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 52 kohdassa.

66 Näin ollen toimenpiteiden ja seuraamusten, joita asianomaiseen kohdistetaan tai voidaan kohdistaa, vakavuus ratkaisee, onko perusoikeuskirjan 10 artiklan 1 kohdassa taatun oikeuden loukkaus direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua vainoa.

67 Uskonnonvapautta koskevan oikeuden loukkaus voi olla direktiivin 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua vainoa, jos turvanpaikanhakija sen vuoksi, että hän käyttää tätä vapautta alkuperämaassaan, altistuu todelliselle vaaralle siitä, että hän esimerkiksi joutuu syytteeseenpanon kohteeksi taikka epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai seuraamuksen kohteeksi jonkin direktiivin 6 artiklassa tarkoitetun toimijan taholta.

68 Tältä osin on täsmennettävä, että kun toimivaltainen viranomainen suorittaa direktiivin 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tapauskohtaisen arvioinnin, sen on otettava huomioon kaikki teot, joiden kohteeksi hakija on joutunut tai voisi joutua, ratkaistakseen, voidaanko näitä tekoja, kun hakijan henkilökohtaiset olosuhteet otetaan huomioon, pitää direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna vainona.

69 Kun otetaan huomioon, että direktiivin 10 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määriteltyyn uskonnon käsitteeseen kuuluvat myös osallistuminen yksin tai yhdessä julkisesti muodolliseen uskonnonharjoittamiseen, tällaisen osallistumisen kieltäminen voi olla direktiivin 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu riittävän vakava teko ja näin ollen vainoa, jos se asianomaisessa alkuperämaassa aiheuttaa todellisen vaaran siitä, että hakija joutuu esimerkiksi syytteeseenpanon kohteeksi taikka epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai seuraamuksen kohteeksi jonkin direktiivin 6 artiklassa tarkoitetun toimijan taholta.

70 Tällaista vaaraa arvioidessaan toimivaltaisen viranomaisen on otettava huomioon joukko sekä objektiivisia että subjektiivisia tekijöitä. Se subjektiivinen seikka, että tietyn uskonnollisen toiminnan julkisella harjoittamisella, jota riidanalaiset rajoitukset koskevat, on asianomaiselle erityisen suuri merkitys hänen uskonnollisen identiteettinsä säilyttämiseksi, on merkityksellinen arvioitaessa sen vaaran suuruutta, jolle hakija alkuperämaassaan altistuu uskontonsa vuoksi, vaikka tällaisen uskonnollisen toiminnan harjoittaminen ei olisi asianomaiselle uskonnolliselle yhteisölle keskeinen tekijä.

71 Direktiivin 10 artiklan 1 kohdan b alakohdan sanamuodosta ilmenee, että uskontoon liittyviä vainon syitä koskevan suojelun alaan kuuluvat sekä sellaiset henkilökohtaisen tai ryhmän käyttäytymisen muodot, joita henkilö pitää itselleen välttämättöminä, eli ne, jotka ”perustuvat uskontoon”, että sellaiset, jotka on määrätty uskonnollisessa opissa, eli ne, jotka ovat ”uskonnon määräämiä”.

72 Kun otetaan huomioon edellä esitetyt seikat, molemmissa asioissa esitettyihin ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 9 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että

— jokaista uskonnonvapauteen puuttumista, jolla loukataan perusoikeuskirjan 10 artiklan 1 kohtaa, ei voida pitää kyseisessä direktiivin säännöksessä tarkoitettuna ”vainoksi katsottavana tekona”

— kyseisen vapauden ulkoiseen ilmaisemiseen puuttuminen voi olla vainoksi katsottava teko ja

— sen arvioimiseksi, voiko uskonnonvapautta koskevaan oikeuteen puuttuminen, jolla rikotaan perusoikeuskirjan 10 artiklan 1 kohtaa, olla vainoksi katsottava teko, toimivaltaisten viranomaisten on tutkittava asianomaisen henkilökohtaisten olosuhteiden perusteella, altistuuko asianomainen sen vuoksi, että hän käyttää tätä vapautta alkuperämaassaan, todelliselle vaaralle siitä, että hän joutuu esimerkiksi syytteeseenpanon kohteeksi taikka epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai seuraamuksen kohteeksi jonkin direktiivin 6 artiklassa tarkoitetun toimijan taholta.

Kolmas kysymys

73 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa kummassakin asiassa esittämällään kolmannella kysymyksellä tietää, onko direktiivin 2 artiklan c alakohtaa tulkittava siten, että hakijalla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi silloin, kun hän voi välttyä altistumasta vainolle alkuperämaassaan siten, että hän luopuu harjoittamasta siellä tiettyä uskonnollista toimintaa.

74 Jotta tähän kysymykseen voidaan vastata, on otettava huomioon, että se koskee tilannetta, jossa – kuten pääasioissa – hakija ei ole vielä joutunut vainotuksi tai häntä ei ole vielä suoraan uhattu vainolla hänen uskontonsa vuoksi.

75 Juuri se, että tällaista direktiivin 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua ”vakavaa osoitusta hakijoiden perustellusta pelosta” ei ole, on syynä siihen, että kansallisen tuomioistuimen on saatava tietää, missä määrin silloin, kun hakijan pelko ei voi perustua uskonnon vuoksi jo kärsittyyn vainoon, voidaan edellyttää, että hän alkuperämaahansa palatessaan edelleen välttää todellisen vaaran vainosta.

76 Tämän osalta on todettava, että direktiivin järjestelmässä toimivaltaiset viranomaiset arvioidessaan direktiivin 2 artiklan c alakohdan mukaisesti sitä, onko hakijalla perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi, pyrkivät selvittämään, muodostavatko todetut olosuhteet sellaisen uhan, että kyseessä oleva henkilö voi perustellusti pelätä henkilökohtaisen tilanteensa valossa tosiasiallisesti joutuvansa vainoksi katsottavien tekojen kohteeksi.

77 Tämä arviointi vaaran suuruudesta, joka on joka tapauksessa suoritettava huolellisesti ja varovaisesti (em. yhdistetyt asiat Salahadin Abdulla ym., tuomion 90 kohta), perustuu yksinomaan tosiseikkojen ja olosuhteiden konkreettiseen arviointiin erityisesti direktiivin 4 artiklassa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti.

78 Missään näistä säännöistä ei todeta, että arvioitaessa sitä, kuinka suuri vaara henkilöllä on tosiasiallisesti joutua vainoksi katsottavien tekojen kohteeksi tietyssä tilanteessa, olisi otettava huomioon se mahdollisuus, että hakija voisi välttää vainolle altistumisen vaaran luopumalla kyseessä olevasta uskonnollisesta toiminnasta ja tämän vuoksi suojasta, joka direktiivillä pyritään hänelle pakolaisaseman tunnustamisella takaamaan.

79 Tästä seuraa, että kun on osoitettu, että asianomainen harjoittaisi alkuperämaahansa palatessaan uskonnollista toimintaa, joka altistaa hänet tosiasialliselle vaaralle joutua vainotuksi, hänelle on myönnettävä pakolaisasema direktiivin 13 artiklan mukaisesti. Sillä, että hän voisi välttää tämän vaaran luopumalla tietystä uskonnollisesta toiminnasta, ei lähtökohtaisesti ole merkitystä.

80 Näiden seikkojen perusteella molemmissa asioissa esitettyyn kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2 artiklan c alakohtaa on tulkittava siten, että hakijalla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi, kun toimivaltaiset viranomaiset hakijan henkilökohtaisten olosuhteiden perusteella arvioivat, että on kohtuullista olettaa, että hän palatessaan alkuperämaahansa harjoittaa uskonnollista toimintaa, joka altistaa hänet tosiasialliselle vaaralle joutua vainotuksi. Pakolaisaseman myöntämistä koskevaa hakemusta tapauskohtaisesti arvioidessaan viranomaiset eivät voi kohtuudella edellyttää, että hakija luopuu tästä uskonnollisesta toiminnasta.

Oikeudenkäyntikulut

81 Pääasian asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) **Kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29.4.2004 annetun neuvoston direktiivin 2004/83/EY 9 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että**

   — **jokaista uskonnonvapauteen puuttumista, jolla rikotaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 10 artiklan 1 kohtaa, ei voida pitää kyseisessä direktiivin säännöksessä tarkoitettuna ”vainoksi katsottavana tekona”**

   — **kyseisen vapauden ulkoiseen ilmaisemiseen puuttuminen voi olla vainoksi katsottava teko ja**

— **sen arvioimiseksi, voiko uskonnonvapautta koskevaan oikeuteen puuttuminen, jolla rikotaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 10 artiklan 1 kohtaa, olla vainoksi katsottava teko, toimivaltaisten viranomaisten on tutkittava asianomaisen henkilökohtaisten olosuhteiden perusteella, altistuuko asianomainen sen vuoksi, että hän käyttää tätä vapautta alkuperämaassaan, todelliselle vaaralle siitä, että hän joutuu esimerkiksi syytteeseenpanon kohteeksi taikka epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai seuraamuksen kohteeksi jonkin direktiivin 2004/83 6 artiklassa tarkoitetun toimijan taholta.**

2) **Direktiivin 2004/83 2 artiklan c alakohtaa on tulkittava siten, että hakijalla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi, kun toimivaltaiset viranomaiset hakijan henkilökohtaisten olosuhteiden perusteella arvioivat, että on kohtuullista olettaa, että hän palatessaan alkuperämaahansa harjoittaa uskonnollista toimintaa, joka altistaa hänet tosiasialliselle vaaralle joutua vainotuksi. Pakolaisaseman myöntämistä koskevaa hakemusta tapauskohtaisesti arvioidessaan viranomaiset eivät voi kohtuudella edellyttää, että hakija luopuu tästä uskonnollisesta toiminnasta.**

Allekirjoitukset